

AMENAJAREA TURISTICĂ A TERITORIULUI

ANDREEA-MIHAELA BĂLTĂREȚU

AMENAJAREA TURISTICĂ A TERITORIULUI

EDITURA UNIVERSITARĂ
București

PREFAȚĂ

Gestionarea spațială a teritoriului se realizează prin intermediul amenajării teritoriului și urbanismului, domenii cu implicații majore asupra dezvoltării spațiale echilibrate, conservării patrimoniului, îmbunătățirea condițiilor de viață în localitățile urbane și rurale.

Amenajarea turistică a teritoriului este un domeniu particular, complex și coerent al procesului de amenajare a teritoriului în general. Durabilitatea oricărei acțiuni întreprinse în prezent atât la nivel macro cât și la nivel microeconomic este o cerință de mare actualitate a societății contemporane, deci și a procesului de amenajare.

Principiile directe pentru dezvoltarea teritorială durabilă a continentului european țin cont, în sensul conceptului de dezvoltare durabilă, de nevoile tuturor locuitorilor regiunilor europene fără a compromite drepturile fundamentale ale generațiilor viitoare.

Prin respectarea principiilor de amenajare a teritoriului și urbanism se contribuie la creșterea economică durabilă și la crearea de locuri de muncă, precum și la dezvoltarea socială și ecologică în toate regiunile.

Lucrarea de față se adresează tuturor celor care studiază sau profesază direct sau indirect în domeniul amenajării teritoriului și turismului. Este vorba de studenți, masteranzi, cadre didactice, cercetători, angajați ai diverselor firme de profil. Concret, segmentul de adresare este format din studenții de la cursurile de zi, frecvență redusă, programele de masterat și învățământ deschis la distanță din cadrul facultăților de profil în scopul însușirii aspectelor teoretice și practice specifice domeniului abordat. De asemenea, este un ghid util și pentru ceilalți studenți și masteranzi în activitatea de cercetare științifică, în cea de întocmire a lucrării de licență și disertație și de pregătire a examenului de licență și disertație. Cartea abordează în conținutul său o gamă largă de probleme legate de particularitățile procesului de amenajare turistică.

Cerința majoră a epocii pe care o trăim este respectarea principiilor de amenajare durabilă a teritoriului, indiferent de destinația acestuia, astfel încât, pe termen lung, să fie reduse sau chiar eliminate conflictele spațiale dintre oameni și componentele mediului.

Autoarea

CUPRINS

PREFAȚĂ	5
CAPITOLUL 1. AMENAJAREA TERITORIULUI	11
1.1. Terminologie și definiții	11
1.2. Procesul de amenajare a teritoriului la nivel european	12
1.3. Amenajarea teritoriului în context național	14
CAPITOLUL 2. AMENAJAREA TURISTICĂ A TERITORIULUI	25
2.1. Elemente introductive	25
2.2. Formele și caracteristicile amenajărilor turistice	28
2.3. Metodologia amenajării turistice a teritoriului	30
2.4. Principiile de amenajare a zonelor turistice	39
CAPITOLUL 3. ORAȘELE ȘI SPAȚIUL AMENAJAT	43
3.1. Geneza orașelor	43
3.2. Etimologie, definiții, componente	46
3.3. Relația spațiu amenajat-oraș	47
3.3.1. Tipologia orașelor și modul lor de evoluție	49
3.3.2. Rețeaua națională de localități	65
3.3.3. Problema spațiului în dezvoltarea urbană. Dezvoltarea durabilă a orașelor	68
3.4. Dezvoltarea metropolitană a României	70
3.5. Agenda Locală 21	76
3.6. Studiu de caz: Acreditarea Centrelor naționale de informare și promovare turistică	81
CAPITOLUL 4. AMENAJAREA TURISTICĂ A ZONELOR DE LITORAL	86
4.1. Caracteristicile actuale ale turismului de litoral	87
4.2. Etapele amenajării zonelor de litoral la nivel internațional	88
4.2.1. Faza de pionierat	88
4.2.2. Debutul turismului de masă	88
4.2.3. Explozia contemporană	89
4.3. Amenajarea litoralului românesc	89
4.4. Programul „Blue Flag”	94
4.5. Criterii de autorizare a plajelor din România în scop turistic	99
4.6. Modalități de degradare și de protejare a litoralului	101
4.7. Modele de amenajare turistică a litoralului	102
4.8. Studiu de caz: Desfășurarea activității de agrement nautic în România	104

CAPITOLUL 5. AMENAJAREA TURISTICĂ A ZONELOR BALNEARE	107
5.1. Tendințele turismului balnear la nivel național și internațional	107
5.2. Turismul de sănătate	109
5.3. Tipologia principalelor stațiuni balneare din România după profil. Aspecte pozitive și negative	109
5.4. Tipuri de clientelă a stațiunilor balneare și caracteristicile acestora	115
5.5. Modele de amenajare turistică a zonelor balneare	116
 CAPITOLUL 6. AMENAJAREA TURISTICĂ A ZONELOR MONTANE	119
6.1. Etapele de dezvoltare a turismului montan	119
6.1.1. Faza inițială	119
6.1.2. Faza de tranziție	120
6.1.3. Marea fază de dezvoltare	120
6.2. Politica zonelor montane	120
6.3. Protejarea mediului în zonele montane	121
6.4. Clasificarea stațiunilor de altitudine	121
6.5. Turismul montan în România	123
6.6. Caracteristicile clientelei stațiunilor montane	140
6.7. Modele de amenajare turistică a zonelor montane	140
6.8. Studiu de caz: Reguli de comportament în călătoriile pe/la munte.....	142
6.8.1. Codul eticii turismului montan	142
6.8.2. Poruncile turismului pe munte	145
6.8.3. Muntele și povețele sale	146
6.8.4. Cabana și regulile ei	147
6.8.5. Reguli ce trebuie respectate pe munte	148
6.8.6. Codul internațional de semnalizare pe munte în caz de pericol	156
6.9. Măsuri pentru prevenirea accidentelor montane și organizarea activității de salvare în munți	157
6.10. Legea muntelui nr. 347/2004, republicată în anul 2009, cu modificările ulterioare	164
6.11. Amenajarea, omologarea, întreținerea și exploatarea pârtiilor și traseelor de schi pentru agrement	167
6.12. Studiu de caz: Amenajarea parcurilor de aventură	173
6.13. Studiu de caz: Model de amenajare-Club Vila Bran, județul Brașov	173
 CAPITOLUL 7. AMENAJAREA ARIILOR PROTEJATE	181
7.1. Considerații generale privind avantajele practicării turismului în ariile protejate	181
7.1.1. Efectele negative ale turismului asupra ariilor protejate și modalitățile de administrare	184
7.1.2. Crearea unui echilibru între efectele pozitive și cele negative	189
7.2. Definiții, clasificări și necesitatea înființării ariilor protejate	191
7.3. Domeniile de activitate cu influență asupra ariilor protejate	196

7.4. Ariile protejate la nivel mondial	202
7.5. Ariile protejate în România	211
7.6. Practicarea vânătorii sportive în interiorul ariilor protejate	223
7.7. Principii directe cu privire la oferta de programe de educație și interpretare a mediului dintr-o arie protejată	225
7.7.1. Tehnici utilizate	228
7.7.2. Organizarea unei expoziții	234
7.7.3. Amenajarea de itinerarii pentru amatorii de natură	236
7.8. Ordin privind aprobarea condițiilor de practicare a pescuitului recreativ sportiv în ariile naturale protejate	236
 CAPITOLUL 8. AMENAJAREA TURISTICĂ A ALTOR TIPURI DE ZONE	239
8.1. Amenajarea zonelor periurbane	239
8.1.1. Particularitățile turismului de week-end	239
8.1.2. Spațiile verzi	240
8.1.3. Studiu de caz: Legea privind desfășurarea activităților de picnic	247
8.2. Amenajarea peșterilor	250
 CAPITOLUL 9. PROCESUL DE AMENAJARE A UNEI STAȚIUNI TURISTICE ÎN SCOPURI DURABILE	255
9.1. Caracteristicile stațiunii și planul de acțiune	256
9.2. Criterii de atestare a unei stațiuni turistice în România	258
 CAPITOLUL 10. AMENAJAREA ÎN SCOPURI TURISTICE A UNEI ZONE	264
10.1. Planul proiectului	264
10.2. Studiu de caz: Amenajarea în scopuri turistice a zonei Complexului Turistic Sâmbăta	271
10.3. Studiu de caz: Amenajarea în scopuri turistice a Euro Parcului de pe autostrada București – Pitești	280
 CAPITOLUL 11. PROBLEME ÎN DOMENIUL AMENAJĂRII TURISTICE	292
11.1. Determinarea capacității optime de primire a pârtiilor de schi	292
11.2. Capacitatea de încărcare turistică	295
11.3. Previziunea nevoilor de cazare	298
 CAPITOLUL 12. SISTEMUL MANAGEMENTULUI MEDIULUI (SME) ȘI ISO 14001 PENTRU ORAȘE	301
12.1. Probleme de mediu cu care se confruntă orașele și soluții de remediere	301
12.2. Beneficii interne și externe ale SME	303
12.3. Limitări și priorități ale SME	306
12.4. Activități și resurse ale SME	306

CAPITOLUL 13. AGENDA TERITORIALĂ A UNIUNII EUROPENE ...	308
13.1. Consolidarea coeziunii teritoriale	308
13.2. Priorități teritoriale pentru dezvoltarea Uniunii Europene	309
13.3. Agenda teritorială a Uniunii Europene 2020	312
13.4. Dezvoltarea/planificarea spațială a României	315
CAPITOLUL 14. EXEMPLE DE SUBIECTE DE EXAMEN	320
ANEXE	
Anexa 1: Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul (actualizată)	328
Anexa 2: Ghidul eco-turistului	348
Anexa 3: Ghidul eco-cetățeanului	354
Anexa 4: Centre de Informare turistică în România	363
BIBLIOGRAFIE	367

CAPITOLUL 1. AMENAJAREA TERITORIULUI

Dezvoltarea economică și socială a determinat, odată cu trecerea timpului, identificarea și necesitatea rezolvării urgente a unor probleme legate de utilizarea spațiului. În prezent, suprafața teritoriului a devenit insuficientă și neîncăpătoare în raport cu ceea ce se dorește a se realiza de unde și apariția așa numitei **“crize a spațiului”**. Aceasta nu este una reală ci se datorează unei gospodăriri deficitare și unei utilizări anarhice a teritoriului. Astfel, au apărut și s-au cristalizat **“științele spațiale”** ce au drept obiect de activitate cunoașterea, înțelegerea și conducerea problemelor pe care le ridică utilizarea teritoriului. Specialiștii în domeniu apreciază că ele au o arie largă de cuprindere, situându-se la interferența unor discipline consacrate precum geografia, economia, sociologia, arhitectura etc.. Din rândul acestora se detașează **“amenajarea teritoriului”** care are drept obiect major de activitate **organizarea științifică a spațiului**. În calitate de știință, disciplină și domeniu de activitate al teoriei economice, amenajarea teritoriului a apărut și s-a cristalizat după cel de-al doilea război mondial, fiind considerată o **știință nouă**. Apariția ei s-a datorat impactului pe care l-au avut asupra utilizării spațiului dezvoltarea urbană (creșterea numărului de orașe și a suprafeței acestora) și cea industrială (scoaterea din circuitul agricol a numeroase suprafețe de teren ce au fost destinate construirii unor întreprinderi industriale).

1.1. Terminologie și definiții

De-a lungul timpului, au fost utilizați diverși termeni pentru definirea aceluiași proces precum **amenajarea teritoriului, planificare regională, localizare, sistematizarea teritoriului** (utilizat în România până în anii '90). Deși nu se suprapun întru-totul, acești termeni și conținutul pe care îl acoperă definesc problematica utilizării raționale a spațiului și valorificarea resurselor regionale¹.

Sistematizarea poate fi privită ca un ansamblu de principii și activități vizând utilizarea rațională a terenului, valorificarea deplină a potențialului de resurse, realizarea unor condiții civilizate pentru membrii societății.

Termenul de sistematizare-folosit cu precădere în România-are un conținut similar cu²:

- amenajarea teritoriului (l'aménagement du territoire-utilizat de școala franceză);

¹ Minciu Rodica, *Amenajarea turistică a teritoriului*, Universitatea Creștină “Dimitrie Cantemir”, București, 2002, pag. 11

² Căndea Melinda, Bran Florina, Cimpoeru Irina, *Organizarea, amenajarea și dezvoltarea durabilă a spațiului geografic*, Editura Universitară, București, 2006, pag. 16

- planificarea teritorială (physical planning) și
- organizarea teritoriului sau spațiului (spatial organization), ultimii doi termeni folosiți de școala anglo-saxonă și americană.

Prin urmare, amenajarea teritoriului este un ansamblu de activități complexe, cu caracter global și interdisciplinar, având ca obiectiv general, organizarea fizică a spațiului, și are următoarele componente³:

- Conceperea strategiilor și politicilor specifice;
- Elaborarea studiilor de fundamentare a cercetărilor prealabile și culegerea datelor;
- Întocmirea planurilor de amenajare și a regulamentelor aferente și avizarea lor;
- Gestionarea teritoriului și localităților;
- Autorizarea realizării construcțiilor, elaborarea actelor normative;
- Controlul realizării amenajărilor umane.

1.2. Procesul de amenajare a teritoriului la nivel european

Carta Europeană a amenajării teritoriului adoptată în anul 1983, de CEMAT la Torremolinos – Spania, **definește amenajarea teritoriului** ca *“expresia spațială a politicilor economice, sociale, culturale și ecologice a tuturor societăților”* cu următoarele **obiective fundamentale**:

- dezvoltarea socio-economică echilibrată a regiunilor;
- ameliorarea calității vieții;
- gestionarea responsabilă a resurselor naturale;
- protecția mediului;
- utilizarea rațională a solului.

Scopul de bază al amenajării teritoriului îl constituie armonizarea la nivelul întregului teritoriu a politicilor economice, sociale, ecologice și culturale, stabilite la nivel național și local pentru asigurarea echilibrului în dezvoltarea diferitelor zone ale țării, urmărindu-se creșterea coeziunii și eficienței relațiilor economice și sociale dintre acestea. *Amenajarea teritoriului reprezintă, deci, expresia spațială a politicilor economice, sociale, culturale și ecologice ale societății.*

Activitatea de amenajare a teritoriului trebuie să fie:

- **globală**, urmărind coordonarea diferitelor politici sectoriale într-un ansamblu integrat;

³ Ionașcu S. Gheorghe, *Dezvoltare spațială durabilă și urbanism*, Editura Fundației România de Măine, București, 2004, pag. 38

- **funcțională**, trebuind să țină seama de cadrul natural și construit bazat pe valori de cultură și interese comune;
- **prospectivă**, trebuind să analizeze tendințele de dezvoltare pe termen lung a fenomenelor și intervențiilor economice, ecologice, sociale și culturale și să țină seama de acestea în aplicare;
- **democratică**, asigurând participarea populației și a reprezentanților ei politici la adoptarea deciziilor.

În ceea ce privește **procesul de amenajare a teritoriului la nivel european**, la începutul anilor '60, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei preocupată de concentrarea excesivă a disparităților regionale, declară în cadrul Rezoluției nr. 210/1961 faptul că *“este convinsă că dezvoltarea spațială armonioasă a activităților economice, sociale, culturale este irealizabilă fără o politică de amenajare a teritoriului”*⁴.

Prin Rezoluțiile nr. 525 și 526/1968 Adunarea Parlamentară propune Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei să angajeze o nouă formă de cooperare europeană în domeniul amenajării teritoriului și să instituie pentru aceasta o conferință europeană ministerială permanentă, însărcinată cu elaborarea noilor orientări politice de dezvoltare teritorială a continentului european și să asigure armonizarea politicilor naționale în domeniul amenajării teritoriului.

Prima Conferință Europeană a Miniștrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT) a avut loc în 1970 la Bonn – Germania. Din 1970, CEMAT s-a reunit în 12 sesiuni și a adoptat de-a lungul timpului, documente fundamentale pentru amenajarea teritoriului european. După 1991, România a participat constant la Sesiunile CEMAT prin reprezentanți ai ministerului responsabil cu amenajarea teritoriului.

Principalele documente europene în vigoare care sintetizează experiența privind amenajarea teritoriului și la care România își aliniază politicile sale sunt⁵:

- **Carta europeană a amenajării teritoriului** – document al Consiliului Europei, adoptat de cea de a 6-a Conferință Europeană a Miniștrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT), care a avut loc la Torremolinos, Spania (mai 1983);
- **Schema de Dezvoltare a Spațiului Comunitar (SDEC)** – Dezvoltarea spațială echilibrată și durabilă a teritoriului Uniunii Europene - document al Uniunii Europene, adoptată la Consiliul Informal al Miniștrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului din țările Uniunii Europene – Potsdam, Germania (mai 1999);
- **Principii directoare pentru o dezvoltare teritorială durabilă a continentului european** – document al Consiliului Europei, adoptat la

⁴ <http://www.mie.ro>

⁵ Idem

Conferința Europeană a Miniștrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT) – Hanovra, Germania (septembrie 2000);

- **Agenda Teritorială Europeană** - document al Comisiei Europene (mai 2007).

În Carta Europeană a Amenajării Teritoriului, amenajarea teritorial-spațială trebuie să fie democratică, cuprinzătoare, funcțională și orientată pe termen lung⁶:

- ✚ **Democratică** – trebuie condusă într-un mod care să asigure participarea locuitorilor implicați și ai reprezentanților lor politici;
 - ✚ **Cuprinzătoare** – trebuie să asigure coordonarea diferitelor politici sectoriale și să le integreze într-o abordare global;
 - ✚ **Funcțională** – trebuie să țină cont de conștiința regională bazată pe valori, cultură și interese comune care uneori depășesc hotarele administrative și teritoriale, ținând în același timp cont de înțelegerile instituționale;
 - ✚ **Orientată pe termen lung** – trebuie să analizeze și să ia în considerare tendințele pe termen lung și evoluția fenomenelor și intervențiilor din domeniul social, cultural, ecologic și al mediului.
- Ultimul document adoptat în anul 2011 în domeniul teritorial este **Agenda Teritorială a Uniunii Europene 2020** ce a rezultat ca urmare a revizuirii Agendei teritoriale lansată în anul 2007 și care are drept motto: "Spre o Europă inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, compusă din regiuni diverse". Se menționează faptul că un obiectiv comun îl reprezintă coeziunea teritorială propunându-se o situație mai armonioasă și mai echilibrată a Europei. **Obiectivul** acestei Agende este de a furniza orientări strategice pentru dezvoltarea teritorială, promovând integrarea dimensiunii teritoriale în cadrul diferitelor politici la toate nivelurile de guvernare și de a asigura punerea în aplicare a Strategiei Europa 2020 în conformitate cu principiile coeziunii teritoriale. Un echilibru optim între durabilitate, competitivitate și coeziunea socială poate fi atins printr-o dezvoltare teritorială integrată⁷.

1.3. Amenajarea teritoriului în context național

În România, conceptul de amenajare a teritoriului este racordat la principalele documente europene din acest domeniu. Acesta se concretizează prin studii, planuri, programe și proiecte care armonizează la nivel teritorial politicile economice, sociale, ecologice și culturale în vederea asigurării dezvoltării durabile

⁶ *Carta Europeană a Amenajării Teritoriului*, Consiliul Europei, Torremolinos, Spania, 1983, pag. 12

⁷ *Agenda teritorială a Uniunii Europene 2020*, 19 mai 2011

în profil spațial a diferitelor zone ale țării. Activitățile de amenajare teritoriului și de urbanism se desfășoară conform **Legii 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul**, cu modificările ulterioare, care stabilește ca **obiective ale amenajării teritoriului**:

- dezvoltarea economică și socială echilibrată a regiunilor și zonelor, cu respectarea specificului acestora;
- îmbunătățirea calității vieții oamenilor și colectivităților umane;
- gestionarea responsabilă a resurselor naturale;
- protecția mediului;
- utilizarea rațională a teritoriului.

Conform **Legii 350/2001** activitatea de amenajare a teritoriului se exercită pe întreg teritoriul României pe baza principiului ierarhizării, coeziunii și integrării spațiale la nivel național, regional, județean, orașenesc și comunal, creând cadrul adecvat pentru dezvoltarea echilibrată și utilizarea rațională a teritoriului precum și gestionarea responsabilă a resurselor naturale și protecția mediului.

Activitatea în domeniu la nivel național este coordonată de către Guvern, care stabilește în raport cu conținutul Programului de Guvernare, programe prioritare, linii directoare și politici sectoriale.

Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației publice (înființat prin HG nr. 1/4.01.2013, Monitorul Oficial nr. 14/8.01.2013) este organul de specialitate al administrației publice centrale care realizează **politica guvernamentală în următoarele domenii de activitate**:

- Dezvoltare regională;
- Coeziune și dezvoltare teritorială;
- Cooperare transfrontalieră, transnațională și interregională;
- Disciplina în construcții;
- Amenajarea teritoriului;
- Urbanism și arhitectură;
- Locuire, locuințe, clădiri de locuit, reabilitare termică a clădirilor;
- Gestiune și dezvoltare imobiliar-edilitară;
- Lucrări publice;
- Construcții;
- Administrație publică centrală și locală;
- Descentralizare, reformă și reorganizare administrativ teritorială;
- Fiscalitate și finanțe publice regionale și locale;
- Dezvoltarea serviciilor publice comunitare;
- Ajutor de stat acordat autorităților administrației publice locale;
- Parcuri industriale;
- Gestiunea funcției publice;

În subordinea Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice funcționează:

- Agenția Națională a Funcționarilor Publici;
- Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice;
- Inspectoratul de Stat în Construcții.

Sub autoritatea Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice funcționează:

- Agenția Națională pentru Locuințe;
- Compania Națională de Investiții "C.N.I." - S.A.

Așa cum reiese din organigramă, *cu atribuții în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului există Direcția Amenajare teritoriu și urbanism.*

Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice asigură elaborarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național – PATN și a Planului de Amenajare a Teritoriului Regional – PATR – care fundamentează dezvoltarea regională.

În același context, ministerul în cauză înscrie printre **atribuțiile sale principale** și:

- asigură colaborarea cu ministerele, precum și cu celelalte organe ale administrației publice centrale, pentru fundamentarea, din punctul de vedere al amenajării teritoriului și a programelor strategice sectoriale;
- asigură colaborarea cu consiliile pentru dezvoltare regională, consiliile județene și consiliile locale, precum și urmărirea modului în care se aplică programele guvernamentale și liniile directe în domeniul amenajării teritoriului la nivel regional, județean și local;
- asigură avizarea documentațiilor de amenajare a teritoriului, potrivit competențelor stabilite prin lege.

Consiliul județean are următoarele atribuții în domeniul amenajării teritoriului⁸:

- coordonează activitatea de amenajare a teritoriului la nivel județean, conform legii și stabilește orientările generale privind amenajarea teritoriului, pe baza planurilor de amenajare a teritoriului;
- coordonează activitatea de amenajare a teritoriului la nivel județean, conform legii și stabilește orientările generale privind amenajarea teritoriului, pe baza planurilor de amenajare a teritoriului. În acest scop,

⁸ www.mie.ro

consiliul județean coordonează activitatea consiliilor locale și le acordă asistență tehnică de specialitate;

- ✚ asigură preluarea prevederilor cuprinse în planurile de amenajare a teritoriului național, regional și zonal în cadrul documentațiilor de amenajare a teritoriului pentru teritoriile administrative ale localităților din județ;

- ✚ asigură elaborarea Planului de Amenajare a Teritoriului Județean, a planurilor zonale de amenajare a teritoriului care sunt de interes județean și le aprobă conform prevederilor legii.

În domeniul amenajării teritoriului, Consiliul local (administrația publică locală) asigură respectarea prevederilor cuprinse în documentațiile de amenajare a teritoriului aprobate. În îndeplinirea atribuțiilor sale în domeniul amenajării teritoriului, consiliul local utilizează informații din toate domeniile de activitate economico-socială.

Complexitatea acțiunilor de amenajare, varietatea metodelor, tehnicilor și instrumentelor utilizate antrenează în fazele de proiectare și realizare un număr mare de specialiști și instituții din domenii diverse. În aceste condiții se pune problema coordonării activității acestor organisme și, respectiv, stabilirea unor responsabilități privind realizarea unor acțiuni. Cel mai frecvent, coordonarea activității de amenajare intră în suita responsabilităților administrației centrale, naționale, acestea având un rol pasiv în acest sens. Responsabilitatea concretă a acțiunilor de amenajare revine unor organizații de profil precum societăți comerciale, agenți economici, diferite organisme regionale. De asemenea, sunt create unele organisme specializate pentru diferite tipuri de acțiuni care-și încetează activitatea în momentul în care obiectivul a fost atins. Acestea vor avea reprezentanți din toate domeniile. În cazul unor acțiuni mai simple de amenajare, responsabilitatea revine comunității locale și organelor puterii de stat reprezentate de primării, fiind situația cea mai întâlnită. În ultima vreme, multe dintre acțiunile de amenajare presupun o abordare internațională.

Documentațiile de amenajare a teritoriului sunt următoarele:

- Planul de amenajare a teritoriului național - PATN;
- Planul de amenajare a teritoriului zonal - PATZ;
- Planul de amenajare a teritoriului județean - PATJ.

PATN este suportul dezvoltării complexe și durabile inclusiv al dezvoltării regionale a teritoriului și reprezintă contribuția specifică a țării noastre la dezvoltarea spațiului european și premisa înscrierii în dinamica dezvoltării economico-sociale europene. Are caracter director și fundamentează programele strategice sectoriale pe termen mediu și lung și determină dimensiunile, sensul și

prioritățile dezvoltării în cadrul teritoriului României, în acord cu ansamblul cerințelor europene.

Planul de Amenajare a Teritoriului Național – PATN – se elaborează pe secțiuni specializate, care sunt aprobate prin lege de către Parlamentul României.

Prevederile Planului de amenajare a teritoriului național și ale secțiunilor sale devin obligatorii pentru celelalte planuri de amenajare a teritoriului care le detaliază. **Secțiunile Planului de amenajare a teritoriului național sunt⁹:**

- Căi de comunicație;
- Apa;
- Zone protejate;
- Rețeaua de localități;
- Zone de risc natural;
- Zone turistice.

În curs de aprobare se află Infrastructura pentru educație și Zone rurale.

Planul de Amenajare a Teritoriului Zonal-PATZ se întocmește pentru teritorii grupate într-o zonă cu caracteristici comune, geografice, economice sau/și de altă natură, care cuprinde în întregime sau parțial teritoriul administrativ al mai multor unități teritoriale administrative. Acest tip de plan generează politici teritoriale zonale pe probleme concrete de interes comun.

În funcție de teritoriul pentru care se elaborează, Planurile de Amenajare a Teritoriului Zonal se împart în categoriile:

- Regional;
- Interjudețean;
- Interorășenesc;
- Intercomunal;
- Periurban;
- Metropolitan (al municipiilor de rangul 1);
- frontalier.

Aceste planuri definesc cadrul de desfășurare a activităților economice și sociale în concordanță cu planurile de amenajare a teritoriului superioare. Pe baza acestor planuri se stabilesc profilul socio-economic și zonarea teritoriului în funcție de posibilitățile de dezvoltare a unităților economice corelate cu disponibilul de forță de muncă, amplasarea construcțiilor, dotărilor și echipărilor, respectând patrimoniul natural, trăsăturile specifice urbanistice și utilizarea rațională a terenurilor în cadrul unei organizări structurale a perimetrului construibil.

⁹ Dincă Dragoș, *Dezvoltare și planificare urbană*, suport de curs, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Facultatea de Administrație Publică, Departamentul pentru Învățământ la Distanță, București, 2007, pag. 44

Planul de amenajare a teritoriului județean – PATJ are caracter director și se întocmește pentru teritoriul administrativ al județului și reprezintă expresia spațială a programului de dezvoltare socio-economică a acestuia. PATJ are rol de armonizare a dezvoltării durabile a teritoriului și preia prevederile planurilor de amenajare a teritoriului zonal sau național. Elaborarea acestor planuri este o condiție pentru realizarea Planurilor Urbanistice Generale ale unităților administrative-teritoriale componente. 90% dintre județele țării au planurile de amenajare a teritoriului județean avizate și aprobate conform legii.

Planurile de amenajare a teritoriilor zonale – PATZ - și județene - PATJ - conțin programe de măsuri pe termen scurt, mediu și lung care privesc înlăturarea sau ameliorarea disfuncționalităților și disparităților care se manifestă în acea zonă.

Prevederile Planului de amenajare a teritoriului județean devin obligatorii pentru celelalte planuri de amenajare a teritoriului și de urbanism care le detaliază. Fiecare județ trebuie să dețină Planul de amenajare a teritoriului județean și să îl reactualizeze periodic, la 5-10 ani, în funcție de politicile și de programele de dezvoltare ale județului¹⁰.

Cu atribuții în domeniul turismului s-a înființat **Autoritatea Națională pentru Turism** (Hotărârea de Guvern nr. 9/2013 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Turism-Monitorul Oficial nr. 40/18.01.2012) aflată în subordinea Ministerului Economiei și în coordonarea Ministrului delegat pentru întreprinderi mici și mijlocii, mediul de afaceri și turism.

Autoritatea exercită următoarele atribuții principale, în conformitate cu reglementările în vigoare:

a) implementează strategia națională de dezvoltare turistică, strategia de dezvoltare a produselor și destinațiilor turistice, strategia de privatizare și postprivatizare în domeniul turismului, elaborată la nivelul ministrului delegat pentru întreprinderi mici și mijlocii, mediul de afaceri și turism;

b) propune, în vederea aprobării de către ministrul delegat pentru întreprinderi mici și mijlocii, mediul de afaceri și turism, și aplică planurile de dezvoltare a infrastructurii turistice;

c) realizează politica de promovare și dezvoltare a turismului pe baza planurilor și programelor de marketing al turismului aprobate de ministrul delegat pentru întreprinderi mici și mijlocii, mediul de afaceri și turism;

d) organizează și realizează activitatea de promovare turistică a României atât pe piața internă, cât și pe piețele internaționale, prin activități specifice reprezentanțelor de promovare turistică;

¹⁰ Dincă Dragoș, op. cit., pag. 44